

Nummer Toegang: SMIT

Smits, A.P. (Anthonie Pieter), (en Fels, H.
(Hendrik), & Linde, C. (Cornelis) van de) /
Archief

Smits, Anthonie Pieter

Het Nieuwe Instituut 1913-1958, (1881-1957) (1882-1962) (1886-1941)

I N H O U D S O P G A V E

B ESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF.....	5
Voorwaarden voor raadpleging en gebruik.....	6
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	10
Geschiedenis van de archiefvormer.....	13
Bereik en inhoud.....	17
B ESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	19
SMIT.110448334 Personalialia.....	19
SMIT.110448335 Beroepspraktijk.....	20
SMIT.110448338 Algemeen.....	20
SMIT.110448339 Projecten.....	20
SMIT.110448340 Niet geïdentificeerde projecten.....	34
SMIT.110448336 Documentatie verzameld door Smits.....	35
SMIT.110448337 Documentatie verzameld door NAI.....	36

Beschrijving van het archief

Naam archiefblok:

Smits, A.P. (Anthonie Pieter), (en Fels, H. (Hendrik), & Linde, C. (Cornelis) van de) / Archief

Periode:

1913-1958, (1881-1957) (1882-1962) (1886-1941)

Omvang:

3,25 meter

Archiefbewaarplaats:

Het Nieuwe Instituut

Archiefvormers:

Smits, Anthonie Pieter

Fels, Hendrik

Linde, Cornelis van de

architectenbureau A.P. Smits en C. van de Linde

Voorwaarden voor raadpleging en gebruik
Het archief is openbaar

Geschiedenis van het archiefbeheer

Het archief van A.P. Smits werd in 1976 door J. Lourijssen aan het Nederlands Documentatiecentrum voor de Bouwkunst (NDB), de voorloper van het NAI, overgedragen. De verdere gegevens over de acquisitie van het archief ontbreken. In 1999 ontving het NAI van H.H. Smits-Smits, een dochter van Smits, de werkenlijst van Smits; een verkort curriculum vitae en een aantal foto's van zijn werk.

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

A.P. Smits (1881-1957), H. Fels (1882-1962) en C. van de Linde (1886-1941)

Het gezamenlijke oeuvre van Anthonie Pieter Smits en Hendrik Fels bestaat grotendeels uit landhuizen en villa's in Den Haag en omgeving. Vanaf 1920 gingen beide architecten hun eigen weg. Smits bleef in de eerste plaats een architect van landhuizen, terwijl Fels zich richtte op de industriearchitectuur. Ook Fels ontwierp echter nog verscheidene woningen en beide architecten ontwierpen interieurs en meubelen.

Smits en Fels streefden in hun landhuisarchitectuur naar een samenhang van interieur en exterieur. De woningen moesten door zorgvuldige situering één harmonisch geheel vormen met het omringende landschap. In hun werk combineerden zij de Engelse landhuisarchitectuur met het traditionalistisch rationalisme van K.P.C. de Bazel. Na het overlijden van De Bazel in 1923 nam Smits een aantal opdrachten van diens bureau over, zoals de synagoge in Enschede. Maar het belangrijkste deel van het werk van Smits bestaat uit landhuizen en villa's.

Het bij het NAI aanwezige archief van Smits beslaat zijn gehele werkzame periode, inclusief de samenwerking met Fels en C. van de Linde. Het archief bevat echter slechts een fractie van het werkelijk gebouwde oeuvre. Uit de werkenlijst die in Smits' archief is aangetroffen blijkt dat hij meer dan alleen landhuizen en villa's ontworpen heeft. Maar ook blijkt dat hij meer villa's en landhuizen heeft gebouwd dan die waarvan archief is overgeleverd. Deze lijst, waarop de oeuvrelijst van BONAS is gebaseerd, is waarschijnlijk samengesteld door de laatste compagnon van Smits, J. Lourijssen. De lijst noemt niet altijd alle bij een project betrokken architecten en soms is er geen architect vermeld. Daarnaast is het moeilijk duidelijkheid over de betrokken architecten te krijgen, omdat de architecten ook los van hun samenwerkingsverband opdrachten hebben aangenomen. Behalve met Fels ging Smits ook met C. van de Linde een werkverband aan. Met Van de Linde kreeg Smits te maken toen zijn vriend en leermeester K.P.C. de Bazel in 1923 overleed. Van de Linde was bij De Bazel chef de bureau en voltooide met A.D.N. van Gendt het toen in aanbouw zijnde kantoorgebouw voor de Nederlandsche Handel-Maatschappij aan de Vijzelstraat te Amsterdam. In 1927 werd het bureau A.P. Smits en C. van de Linde opgericht.

Vanwege de onduidelijkheid over de betrokken architecten en de wisselende samenwerkingsverbanden worden in de oeuvrelijst van BONAS steeds - voorzover bekend - de afzonderlijke architecten vermeld en niet de

bureaunaam Smits en Fels, of Smits en Van de Linde.

Anthonie Pieter Smits 1881-1957

Anthonie Pieter Smits werd geboren in Haarlem en was de derde zoon van de kunstboekbinder Johannes Smits en Francina Reyerse.¹ Smits begon zijn opleiding in 1894 in het atelier voor Kerkelijke kunst in Haarlem. Tegelijkertijd was hij leerling aan de School voor bouwkunde, versierende kunsten en kunstambachten, eveneens in Haarlem. Daar volgde hij lessen van K.P.C. de Bazel en J.W. Hanrath. In 1897 vertrok hij naar Amsterdam, waar hij in dienst kwam bij de kunstnijverheidswerkplaats van de firma Wisselingh & Co. Smits werkte er onder leiding van werkmeester J.P. Strijbos. De firma voerde werken uit van onder andere Lion Cachet, Dijsselhof en Nieuwenhuis. In de avonduren volgde Smits de zogenaamde 'Vahanacursus' bij Lauweriks en De Bazel. Zij behandelden oosterse kunst en het ontwerpen op wiskundige basis. In 1900 verhuisde Smits naar Den Haag. Op het bureau van Joh. Mutters werd hij chef de bureau en in de avonduren kreeg hij privé-les van W. van Boven. Bij Mutters maakte Smits kennis met H. Fels, met wie hij in 1906 een architectenbureau begon. Hun eerste landhuizen, zoals Hagheweyde in Warmond en De Spranck en Duynrose in Scheveningen, vertonen typisch Engelse kenmerken, zoals forse bakstenen schoorstenen en zithoekjes met een haard.

Smits werd in 1900 lid van 't Binnenhuis, een organisatie waar kunstnijverheidsproducten werden gemaakt, geëxposeerd en verkocht. Zijn belangstelling voor binnenhuisarchitectuur blijkt ook uit zijn werkzaamheden voor de Vereniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst (VANK). Zowel Smits als Fels waren bestuurleden en Smits was daarnaast redacteur. Van 1916 tot 1935 waren beide architecten 'vrije medewerkers' van de sociaal-idealistische meubelfabriek Labor Omnia Vincit (LOV) in Oosterbeek. Smits liet daarnaast ook meubelontwerpen uitvoeren door de firma Gebrs. Reens in Amsterdam. In 1917 ontwierp Smits voor zichzelf het landhuis De Kroft aan de Burgemeester den Texlaan in Aerdenhout. Hij was intussen getrouwd met een zuster van Fels. In 1919 werd de associatie met Fels officieel beëindigd, hoewel beide architecten ook daarna nog wel eens samenwerkten. Vanaf ongeveer 1927 tot ongeveer 1938 vormden A.P. Smits met C. van de Linde een bureau. Hun werkzaamheden bestonden voor een deel uit het voltooiën en uitvoeren van nagelaten opdrachten van De Bazel. Tussen 1929-1933 bouwden zij voor de Nederlandsche Handel-Maatschappij kantoorgebouwen in Batavia (Jakarta) en Medan in Nederlandsch Indië (Indonesië). Daarna volgden nog vele landhuizen in het Gooi en de duinstreek. In 1938 kwam J. Lourijssen in dienst bij Smits. Toen Smits in de jaren vijftig ziek werd, ging Lourijssen een steeds belangrijker rol spelen. In 1953 werd hij compagnon. Smits was in de naoorlogse jaren vooral bezig met de wederopbouw van Rhenen en Middelburg.

De landhuisarchitectuur van Smits en Fels, en Smits en Van de Linde

De stijl van Smits, Fels en Van de Linde is een uitvloeisel van het verzet tegen de historiserende stijlen, zoals het neoclassicisme en de Oudhollandse stijl, die veel in de landhuisbouw werden toegepast. Zij lieten zich inspireren door het

Britse country house. De Engelse landhuisstijl werd gecombineerd met de contemporaine architectuurontwikkelingen, zoals die door onder anderen H.P. Berlage geïnitieerd werden. Ook hadden Smits en Fels en Van de Linde interesse voor Nederlandse boerenwoningen.

Behalve Berlage was ook K.P.C. de Bazel van belang in de ontwikkeling van het Nederlandse landhuis. Zijn uitgangspunten waren: eenvoud, ambachtelijkheid en het verwerken van zeventiende en achttiende-eeuwse invloeden, echter zonder het kopiëren van historische stijlen. Smits' grote voorbeeld in dit opzicht was het huis De Maerle (1906) van De Bazel.

Voor Smits, Fels en Van de Linde waren traditie en ambachtelijkheid belangrijk, maar dat wilde niet zeggen dat zij de eigentijdse eisen uit het oog verloren. Wat de functionaliteit betreft trachtten Smits, Fels en Van de Linde de woonkamers zo te plaatsen dat ze veel zonlicht ontvingen. Daarbij hielden zij rekening met de privacy van de bewoners. De plattegronden van hun huizen zijn vaak asymmetrisch, evenals de gevels. Andere kenmerken zijn het gebruik van baksteen met decoratief metselwerk en van glas-in-loodramen. Verder besteedden zij veel aandacht aan de overgangen van binnen naar buiten door het gebruik van loggia's, overdekte ingangen en terrassen.

Bij de landhuizen en villa's zijn er onmiskenbaar Engelse invloeden. De samengestelde daken van De Spranck en Duynrose zijn duidelijke voorbeelden. Een andere Engelse invloed is het streven naar horizontaliteit. Deze komt tot uiting in lage, brede gevels onder breed overstekende kappen. De hoge en dikke schoorstenen zijn in enkele gevallen bijna letterlijke Engelse citaten. Ook de erkers en de brede, lage raampartijen onder de dakranden zijn aan Engelse voorbeelden ontleend.

Terwijl Fels en Van de Linde zich hoofdzakelijk tot de architectuur bepaalden en bij latere werken soms tuinarchitecten inschakelden, maakte Smits ook tuinontwerpen. Smits ging bij zijn ontwerpen uit van de gedachte dat het huis, het interieur en de tuin één geheel moesten vormen. Dit kon het beste worden bereikt wanneer de architect alles zelf zou ontwerpen. Omdat huis en tuin in de omgeving moesten passen, verdiepte Smits zich in tuin- en landschapsarchitectuur. In 1930 schreef hij zelfs een handleiding voor de aanleg van rotstuinen. Stadswoningen, die omringd zijn door bebouwing, konden volgens Smits het beste een geometrische tuin krijgen. De tuin van een landhuis daarentegen moest als het ware oplossen in de omringende natuur. De overgang van tuin naar landschap kwam tot stand door een gestileerde tuinaanleg rond het huis met pergola's en terrassen. Voor ieder landhuis was een andere aanpak noodzakelijk omdat ieder landhuis een andere omgeving had.

Nevenfuncties:

Ontwerp voor een dorpskerk/jurylid/1913; Ontwerp van een cottage/jurylid/1913; Vijfde Gevelwedstrijd/jurylid/1913; Prijsvraag voor een dorpskerk/jurylid/1913; BNA/penningmeester/1914; Prijsvraag Eetkamer Ameublement en een Zitkamer Ameublement/jurylid/1928; Prijsvraag voor een gemeentehuis te Katwijk/juryvoorzitter/1929; Vereeniging voor Voortgezet- en Hooger Bouwkunst Onderricht/lid Algemeen Bestuur/1931; Voortgezet en Hooger Bouwkunst Onderricht/docent verband huis en tuin/1932; Prijsvraag woonhuis voor een architect/lid commissie van beoordeling/1932; Commissie

ter beoordeling van de ontwerpen voor een nieuwe stadhuisvleugel Haarlem/lid/1936-1937; Commissie van beoordeling Ontwerpstudie 10/lid/1938; Schoonheidscommissie Haarlem/lid/; Schoonheidscommissie Bloemendaal/lid/; Schoonheidscommissie Heemstede/lid/; Schoonheidscommissie Zandvoort/lid/; Welstandscommissie Noord-Holland/lid/; Meubelfabriek Labor Omnia Vincit, Oosterbeek/vrije medewerker/1916-1935; Nederlandsche Vereeniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst/bestuurslid, redacteur/1910-1922 (omstreeks); Prijsvraag Nederlandsche Vereeniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst (V.A.N.K.)/jurylid/1923; Vereeniging voor voortgezet en hooger Bouwkunst-onderricht, custos, docent en als lid van diverse commissies/1924 (omstreeks); College van advies inzake de keuze van een architect (BNA, Architectura et Amicitia en Bouwkunst en Vriendschap)/lid/1935

Ereblijken:
Medaille de Bronze/Parijs 1925

Archief:
NAi/SMIT

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

A.P. Smits (1881-1957), H. Fels (1882-1962) en C. van de Linde (1886-1941)

Het gezamenlijke oeuvre van Anthonie Pieter Smits en Hendrik Fels bestaat grotendeels uit landhuizen en villa's in Den Haag en omgeving. Vanaf 1920 gingen beide architecten hun eigen weg. Smits bleef in de eerste plaats een architect van landhuizen, terwijl Fels zich richtte op de industriearchitectuur. Ook Fels ontwierp echter nog verscheidene woningen en beide architecten ontwierpen interieurs en meubelen.

Smits en Fels streefden in hun landhuisarchitectuur naar een samenhang van interieur en exterieur. De woningen moesten door zorgvuldige situering één harmonisch geheel vormen met het omringende landschap. In hun werk combineerden zij de Engelse landhuisarchitectuur met het traditionalistisch rationalisme van K.P.C. de Bazel. Na het overlijden van De Bazel in 1923 nam Smits een aantal opdrachten van diens bureau over, zoals de synagoge in Enschede. Maar het belangrijkste deel van het werk van Smits bestaat uit landhuizen en villa's.

Het bij het NAi aanwezige archief van Smits beslaat zijn gehele werkzame periode, inclusief de samenwerking met Fels en C. van de Linde. Het archief bevat echter slechts een fractie van het werkelijk gebouwde oeuvre. Uit de werkenlijst die in Smits' archief is aangetroffen blijkt dat hij meer dan alleen landhuizen en villa's ontworpen heeft. Maar ook blijkt dat hij meer villa's en landhuizen heeft gebouwd dan die waarvan archief is overgeleverd. Deze lijst, waarop de oeuvrelijst van BONAS is gebaseerd, is waarschijnlijk samengesteld door de laatste compagnon van Smits, J. Lourijssen. De lijst noemt niet altijd

alle bij een project betrokken architecten en soms is er geen architect vermeld. Daarnaast is het moeilijk duidelijkheid over de betrokken architecten te krijgen, omdat de architecten ook los van hun samenwerkingsverband opdrachten hebben aangenomen. Behalve met Fels ging Smits ook met C. van de Linde een werkverband aan. Met Van de Linde kreeg Smits te maken toen zijn vriend en leermeester K.P.C. de Bazel in 1923 overleed. Van de Linde was bij De Bazel chef de bureau en voltooide met A.D.N. van Gendt het toen in aanbouw zijnde kantoorgebouw voor de Nederlandsche Handel-Maatschappij aan de Vijzelstraat te Amsterdam. In 1927 werd het bureau A.P. Smits en C. van de Linde opgericht.

Vanwege de onduidelijkheid over de betrokken architecten en de wisselende samenwerkingsverbanden worden in de oevrelijst van BONAS steeds - voorzover bekend - de afzonderlijke architecten vermeld en niet de bureaunaam Smits en Fels, of Smits en Van de Linde.

Hendrik Fels 1882-1962

Het oeuvre van Hendrik Fels bestaat naast landhuizen voor een groot deel uit werken voor elektriciteitsbedrijven.² Verder ontwierp hij onder meer scholen, garages en andere bedrijfsgebouwen, vooral in Den Haag en omgeving. Fels werd in 1882 in Rotterdam geboren. Na de HBS studeerde hij in Delft aan de Technische Hogeschool onder leiding van de professoren E. Gugel, K. Sluyterman en J.F. Klinkhamer, de specialist op het gebied van fabrieksbouw. Fels brak zijn studie af en vestigde zich in Den Haag, waar hij op het bureau van Joh. Mutters jr. werkte, evenals zijn zwager A.P. Smits. Zoals gezegd, had hij van 1906 tot in 1919 in Den Haag een gezamenlijk bureau met Smits. Op 3 september 1918 trouwde Fels met Caroline Fernande Emilie Dommers. Evenals Smits was Fels betrokken bij verschillende kunstenaars- en architectenorganisaties. Zo was hij van 1910 tot 1914 bestuurslid van de Bond van Nederlandse Architecten. Smits was in 1907 betrokken geweest bij de oprichting van deze organisatie. Verder was Fels tegelijk met Smits bestuurslid van de VANK en werkte ook Fels in de periode 1916-1935 voor de meubelfabriek LOV. Verder was Fels lid van Architectura et Amicitia en de Haagsche Kunstkring.

Zijn broer Jan Jacob Fels hielp Hendrik Fels omstreeks 1918 aan de eerste opdracht bij een elektriciteitsbedrijf. Het ging hierbij om een kleine verbouwing aan het hoofdkantoor van de Provinciale Geldersche Electriciteits-Maatschappij (PGEM), de villa Kraton aan de Utrechtseweg in Arnhem. J.J. Fels was vanaf 1908 elektrotechnisch ingenieur bij de Gemeente Electriciteitswerken van Nijmegen. In 1915 volgde hij de directeur van dat bedrijf op en in 1922 werd hij hoofdingenieur bij de PGEM. Vanaf 1940 was J.J. Fels directielid van de PGEM. Mede dankzij zijn broer kreeg Fels de ene grote opdracht na de andere. Voor de PGEM ontwierp hij in de jaren twintig uitbreidingen aan de centrale in Nijmegen, die uiteindelijk een geheel nieuw aanzien kreeg in de stijl van de Haagse School. In dezelfde trant ontwierp hij een reeks elektrische onderstations (schakel- en transformatorstations) in Gelderland. Begin jaren dertig werkte Fels aan twee grote opdrachten: de nieuwe Centrale Gelderland in Nijmegen en een complex met kantoren en laboratoria voor de N.V. Keuringsinstituut voor Electrotechnische Materialen te Arnhem. Bij de bouw van

centrales werkte hij doorgaans samen met Ingenieursbureau Dwars, Heederik en Verhey (DHV).

Hendrik Fels en A.H. van Rood, die eveneens voor elektriciteitsbedrijven werkte, speelden een toonaangevende rol in de industriearchitectuur van de jaren twintig en dertig. Zij brachten de moderne architectuur van de Haagse School met haar geometrische vormtaal voor het eerst op grote schaal in praktijk bij bedrijfsgebouwen. Fels richtte zich sterk naar de voorbeelden van prominente collega's zoals J. Wils en W.M. Dudok.

Behalve in architectonisch opzicht, waren de gebouwen van Fels ook in bedrijfstechnisch opzicht zeer modern. Dit laatste was niet zozeer de verdienste van hemzelf, als wel van zijn broer, die elektrotechnisch ingenieur was. J.J. Fels introduceerde bij de PGEM nieuwe typen onderstations naar Amerikaans voorbeeld en een nieuwe opzet voor centrales naar voorbeeld van Großkraftwerk Klingenberg in Berlijn.

Na de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde de stijl van Fels zich in een zakelijk-traditionalistische richting. Deze ontwikkeling was tegengesteld aan de algemene tendens in de industriearchitectuur, die steeds meer werd gedomineerd door prefabricage en de toepassing van beton, staal en glas. Zijn laatste grote werk was de Centrale Merwedehaven in Dordrecht.

De landhuisarchitectuur van Smits en Fels, en Smits en Van de Linde

De stijl van Smits, Fels en Van de Linde is een uitvloeisel van het verzet tegen de historiserende stijlen, zoals het neoclassicisme en de Oudhollandse stijl, die veel in de landhuisbouw werden toegepast. Zij lieten zich inspireren door het Britse country house. De Engelse landhuisstijl werd gecombineerd met de contemporaine architectuurontwikkelingen, zoals die door onder anderen H.P. Berlage geïnitieerd werden. Ook hadden Smits en Fels en Van de Linde interesse voor Nederlandse boerenwoningen.

Behalve Berlage was ook K.P.C. de Bazel van belang in de ontwikkeling van het Nederlandse landhuis. Zijn uitgangspunten waren: eenvoud, ambachtelijkheid en het verwerken van zeventiende en achttiende-eeuwse invloeden, echter zonder het kopiëren van historische stijlen. Smits' grote voorbeeld in dit opzicht was het huis De Maerle (1906) van De Bazel.

Voor Smits, Fels en Van de Linde waren traditie en ambachtelijkheid belangrijk, maar dat wilde niet zeggen dat zij de eigentijdse eisen uit het oog verloren.

Wat de functionaliteit betreft trachtten Smits, Fels en Van de Linde de woonkamers zo te plaatsen dat ze veel zonlicht ontvingen. Daarbij hielden zij rekening met de privacy van de bewoners. De plattegronden van hun huizen zijn vaak asymmetrisch, evenals de gevels. Andere kenmerken zijn het gebruik van baksteen met decoratief metselwerk en van glas-in-loodramen. Verder besteedden zij veel aandacht aan de overgangen van binnen naar buiten door het gebruik van loggia's, overdekte ingangen en terrassen.

Bij de landhuizen en villa's zijn er onmiskenbaar Engelse invloeden. De samengestelde daken van De Spranck en Duynrose zijn duidelijke voorbeelden. Een andere Engelse invloed is het streven naar horizontaliteit. Deze komt tot uiting in lage, brede gevels onder breed overstekende kappen. De hoge en dikke schoorstenen zijn in enkele gevallen bijna letterlijke Engelse citaten. Ook de erkers en de brede, lage raampartijen onder de dakranden zijn aan Engelse

voorbeelden ontleend.

Terwijl Fels en Van de Linde zich hoofdzakelijk tot de architectuur bepaalden en bij latere werken soms tuinarchitecten inschakelden, maakte Smits ook tuinontwerpen. Smits ging bij zijn ontwerpen uit van de gedachte dat het huis, het interieur en de tuin één geheel moesten vormen. Dit kon het beste worden bereikt wanneer de architect alles zelf zou ontwerpen. Omdat huis en tuin in de omgeving moesten passen, verdiepte Smits zich in tuin- en landschapsarchitectuur. In 1930 schreef hij zelfs een handleiding voor de aanleg van rotstuinen. Stadswoningen, die omringd zijn door bebouwing, konden volgens Smits het beste een geometrische tuin krijgen. De tuin van een landhuis daarentegen moest als het ware oplossen in de omringende natuur. De overgang van tuin naar landschap kwam tot stand door een gestileerde tuinaanleg rond het huis met pergola's en terrassen. Voor ieder landhuis was een andere aanpak noodzakelijk omdat ieder landhuis een andere omgeving had.

Nevenfuncties:

Nederlandsche Vereeniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst/bestuurslid/1910-1914 (omstreeks); Bond van Nederlandse Architecten/bestuurslid/1910-1914 (omstreeks); Meubelfabriek Labor Omnia Vincit, Oosterbeek/vrije medewerker/1916-1935

Archief:

NAi/SMIT; Gelders Archief/Archief Provinciale Geldersche Electriciteits-Maatschappij

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

A.P. Smits (1881-1957), H. Fels (1882-1962) en C. van de Linde (1886-1941)

Het gezamenlijke oeuvre van Anthonie Pieter Smits en Hendrik Fels bestaat grotendeels uit landhuizen en villa's in Den Haag en omgeving. Vanaf 1920 gingen beide architecten hun eigen weg. Smits bleef in de eerste plaats een architect van landhuizen, terwijl Fels zich richtte op de industriearchitectuur. Ook Fels ontwierp echter nog verscheidene woningen en beide architecten ontwierpen interieurs en meubelen.

Smits en Fels streefden in hun landhuisarchitectuur naar een samenhang van interieur en exterieur. De woningen moesten door zorgvuldige situering één harmonisch geheel vormen met het omringende landschap. In hun werk combineerden zij de Engelse landhuisarchitectuur met het traditionalistisch rationalisme van K.P.C. de Bazel. Na het overlijden van De Bazel in 1923 nam Smits een aantal opdrachten van diens bureau over, zoals de synagoge in Enschede. Maar het belangrijkste deel van het werk van Smits bestaat uit landhuizen en villa's.

Het bij het NAI aanwezige archief van Smits beslaat zijn gehele werkzame periode, inclusief de samenwerking met Fels en C. van de Linde. Het archief

bevat echter slechts een fractie van het werkelijk gebouwde oeuvre. Uit de werkenlijst die in Smits' archief is aangetroffen blijkt dat hij meer dan alleen landhuizen en villa's ontworpen heeft. Maar ook blijkt dat hij meer villa's en landhuizen heeft gebouwd dan die waarvan archief is overgeleverd. Deze lijst, waarop de oeuvrelijst van BONAS is gebaseerd, is waarschijnlijk samengesteld door de laatste compagnon van Smits, J. Lourijssen. De lijst noemt niet altijd alle bij een project betrokken architecten en soms is er geen architect vermeld. Daarnaast is het moeilijk duidelijkheid over de betrokken architecten te krijgen, omdat de architecten ook los van hun samenwerkingsverband opdrachten hebben aangenomen. Behalve met Fels ging Smits ook met C. van de Linde een werkverband aan. Met Van de Linde kreeg Smits te maken toen zijn vriend en leermeester K.P.C. de Bazel in 1923 overleed. Van de Linde was bij De Bazel chef de bureau en voltooide met A.D.N. van Gendt het toen in aanbouw zijnde kantoorgebouw voor de Nederlandsche Handel-Maatschappij aan de Vijzelstraat te Amsterdam. In 1927 werd het bureau A.P. Smits en C. van de Linde opgericht.

Vanwege de onduidelijkheid over de betrokken architecten en de wisselende samenwerkingsverbanden worden in de oeuvrelijst van BONAS steeds - voorzover bekend - de afzonderlijke architecten vermeld en niet de bureaunaam Smits en Fels, of Smits en Van de Linde.

Cornelis van de Linde 1886-1941

C. van de Linde werd in Kloetinge geboren als de vierde zoon in een boerengezin met vijf jongens en een meisje. In het nabijgelegen Goes heeft hij aan de tekenschool een deel van zijn opleiding gekregen; hij kwam op jonge leeftijd in dienst bij de Gemeentewerken van Goes. Deze dienst werd geleid door stadsarchitect F.G.C. Rothuizen.

Op tweeëntwintigjarige leeftijd vertrok Van de Linde uit Kloetinge en ging werken voor de Utrechtse architect E.G. Wentinck die een ingrijpende restauratie van kasteel Nijenrode te Breukelen was gestart. Van de Linde leerde hier de bouwpraktijk terwijl hij zijn theoretische kennis in een avondopleiding opdeed. Het was voor veel latere architecten, met name uit eenvoudige milieu's, een gebruikelijk weg. In 1911 behaalde hij het examen bouwkundig opzichter van de Maatschappij tot Bevordering van de Bouwkunst. In 1913 huwde Cornelis Jacoba Brinkhuis, kleermakersdochter uit Rheden.

Toen Wentinck zijn werk aan Nijenrode beëindigde trad Van de Linde in 1917 in dienst bij architect K.P.C. de Bazel, waar hij chef de bureau werd. Dit bleef hij tot aan de plotselinge dood van De Bazel in 1923. Architecten die zich, zoals De Bazel, nadrukkelijk als bouwmeester/kunstenaar presenteerden, trokken voor de uitvoering van hun werk wel vaker juist figuren aan die een wat nuchterder kijk op het bouwvak hadden. In de meeste gevallen profiteerde beiden van elkaars tegengestelde kwaliteiten. De theosofische bespiegelingen van de ex-katholieke De Bazel kunnen van invloed zijn geweest op een gereformeerde Zeeuw. Uit het weinige dat Van de Linde over het bouwen geschreven heeft blijkt dat overigens niet.

Na de voltooiing van het kantoor van de Nederlandsche Handel-Maatschappij aan de Vijzelstraat in Amsterdam, samen met A.D.N. van Gendt, zou Van de

Linde nog een ander ontwerp van de Bazel, voor een synagoge in Enschede, uitvoeren. Nu in samenwerking met architect A.P. Smits met wie hij in 1927 een bureau had gevormd. Een jaar later ontving het bureau de opdracht voor het ontwerp van een kantoorgebouw in het toenmalige Nederlands Indië voor de Factorij Batavia van de Nederlandsche Handel Maatschappij N.V., tegenover het nieuwe station, gelegen in de oude benedenstad van Batavia, thans Jakarta. Het zou een monumentaal gebouw worden van ongeveer 100x100 meter in een carré vorm. Samen met technisch adviseur van de NHM J.J.J. de Bruyn maakte Van de Linde in 1928 een oriënteringsreis naar Indië, en werd het voorlopig ontwerp gemaakt. De bouw begon in het najaar van 1929, en Van de Linde zou de volledige bouw gedurende vier jaar begeleiden. Gelijktijdig werd voor de NHM nog een kantoorgebouw ontworpen en uitgevoerd in Medan.

Na terugkeer in Nederland realiseerde Van de Linde samen met zijn compagnon nog vele villa's en buitenhuizen, vooral in het Gooi en de duinstreek. Hij overleed in 1941.

De landhuisarchitectuur van Smits en Fels, en Smits en Van de Linde

De stijl van Smits, Fels en Van de Linde is een uitvloeisel van het verzet tegen de historiserende stijlen, zoals het neoclassicisme en de Oudhollandse stijl, die veel in de landhuisbouw werden toegepast. Zij lieten zich inspireren door het Britse country house. De Engelse landhuisstijl werd gecombineerd met de contemporaine architectuurontwikkelingen, zoals die door onder anderen H.P. Berlage geïnitieerd werden. Ook hadden Smits en Fels en Van de Linde interesse voor Nederlandse boerenwoningen.

Behalve Berlage was ook K.P.C. de Bazel van belang in de ontwikkeling van het Nederlandse landhuis. Zijn uitgangspunten waren: eenvoud, ambachtelijkheid en het verwerken van zeventiende en achttiende-eeuwse invloeden, echter zonder het kopiëren van historische stijlen. Smits' grote voorbeeld in dit opzicht was het huis De Maerle (1906) van De Bazel.

Voor Smits, Fels en Van de Linde waren traditie en ambachtelijkheid belangrijk, maar dat wilde niet zeggen dat zij de eigentijdse eisen uit het oog verloren.

Wat de functionaliteit betreft trachtten Smits, Fels en Van de Linde de woonkamers zo te plaatsen dat ze veel zonlicht ontvingen. Daarbij hielden zij rekening met de privacy van de bewoners. De plattegronden van hun huizen zijn vaak asymmetrisch, evenals de gevels. Andere kenmerken zijn het gebruik van baksteen met decoratief metselwerk en van glas-in-loodramen. Verder besteedden zij veel aandacht aan de overgangen van binnen naar buiten door het gebruik van loggia's, overdekte ingangen en terrassen.

Bij de landhuizen en villa's zijn er onmiskenbaar Engelse invloeden. De samengestelde daken van De Spranck en Duynrose zijn duidelijke voorbeelden. Een andere Engelse invloed is het streven naar horizontaliteit. Deze komt tot uiting in lage, brede gevels onder breed overstekende kappen. De hoge en dikke schoorstenen zijn in enkele gevallen bijna letterlijke Engelse citaten. Ook de erkers en de brede, lage raampartijen onder de dakranden zijn aan Engelse voorbeelden ontleend.

Terwijl Fels en Van de Linde zich hoofdzakelijk tot de architectuur bepaalden en bij latere werken soms tuinarchitecten inschakelden, maakte Smits ook

tuinontwerpen. Smits ging bij zijn ontwerpen uit van de gedachte dat het huis, het interieur en de tuin één geheel moesten vormen. Dit kon het beste worden bereikt wanneer de architect alles zelf zou ontwerpen. Omdat huis en tuin in de omgeving moesten passen, verdiepte Smits zich in tuin- en landschapsarchitectuur. In 1930 schreef hij zelfs een handleiding voor de aanleg van rotstuinen. Stadswoningen, die omringd zijn door bebouwing, konden volgens Smits het beste een geometrische tuin krijgen. De tuin van een landhuis daarentegen moest als het ware oplossen in de omringende natuur. De overgang van tuin naar landschap kwam tot stand door een gestileerde tuinaanleg rond het huis met pergola's en terrassen. Voor ieder landhuis was een andere aanpak noodzakelijk omdat ieder landhuis een andere omgeving had.

Bereik en inhoud

De omvang van het archief bedraagt ongeveer vier strekkende meter. Het aangetroffen materiaal bestaat voornamelijk uit ontwerp- en bestektekeningen en een klein aantal foto's, die de architectenpraktijk van Smits documenteren. Het tekeningenarchief is niet compleet. Tekeningen van meubelontwerpen ontbreken. Evenmin bevat het archief studietekeningen. Van de meeste foto's is de fotograaf niet bekend. Van een enkele foto is E.M. van Ojen en J. van Dijk de maker.

In het materiaal zijn twee hiaten te onderscheiden. Het eerste betreft de periode 1940-1945, het tweede de periode 1948-1958. Van beide periodes werd geen materiaal in het archief aangetroffen. Dit kan duiden op een ontwerploze tijd of op een incompleet archiefdeel. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat de oorlogstijd een ontwerploze tijd was daar de projectnummering slechts een kleine onderbreking vertoont. De projectnummering uit de latere periode vertoont, daarentegen, een groot hiaat, hetgeen waarschijnlijk duidt op een incompleet archief.

De dochter van Smits weet inderdaad het eerste hiaat aan de oorlog en het tweede hiaat aan het langdurige ziekbed van Smits. Volgens de werkenlijst heeft Smits vooral in 1941 en in 1942 in Middelburg gebouwd. Hiervan werd niets in het archief aangetroffen. De werkenlijst geeft over de periode 1948-1958 een opsomming van ongeveer 80 projecten, waarvan er slechts enkele in het archief worden gedocumenteerd.

Uit het archief blijkt inderdaad dat Smits achtereenvolgens met Fels, Van de Linde en Lourijssen heeft samengewerkt dan wel geassocieerd was. Zowel Smits als zijn partner ondertekende de tekeningen. Uit het aangetroffen materiaal blijkt dat de projecten een uniek nummer hadden. Bij de tekeningen werd een dubbel gevouwen kladblokpapiertje aangetroffen met daarop vermeld: het projectnummer, een jaartal en een beschrijving van het project. Het is niet meer te achterhalen wanneer en door wie deze beschrijvingen zijn gemaakt. Soms wordt het projectnummer op de tekeningen als besteknummer vermeld. Het laagst aangetroffen projectnummer is 58 en het hoogste nummer is 300. Aan de hand van deze projectnummers is allereerst een projectenlijst gereconstrueerd en zijn de projectbeschrijvingen geordend. Deze ordening impliceert ook min of meer een chronologische volgorde van de projecten. De projectnummers zijn tevens de aanvraagnummers. Verbouwingen hebben toentertijd soms een nieuw projectnummer gekregen, soms kregen zij geen projectnummer en soms kregen zij hetzelfde projectnummer als dat van de bouw. Het spreekt voor zich dat in het laatste geval alle tekeningen onder datzelfde projectnummer te vinden zijn. Als het projectnummer van de bouw een ander is dan dat van uitbreidingen en/of verbouwingen, is dat onderscheid gehandhaafd. Er wordt dan wel onderling verwezen. En tenslotte, als de verbouwingen geen projectnummer toegekend kregen, dan zijn alle tekeningen onder het projectnummer van de bouw geplaatst. In de toelichtingen wordt, indien nodig, informatie gegeven over uitbreidingen en verbouwingen. Er bleven drie projecten over, die geen projectnummer gekregen hadden of waarvan het projectnummer niet bekend was. Dit wordt aangegeven door

middel van liggende streepjes voor de projectbeschrijving. Deze tekeningen hebben een zogenaamd "t" aanvraagnummer (t 1 - t 3) toegekend gekregen. Aan de hand van de werkenlijst, die geacquireerd werd in 1999, werden ontbrekende gegevens in de projectbeschrijvingen aangevuld. Ook de rest van de aanwinst werd verwerkt. Het betrof vooral foto's, die, voor zover mogelijk, bij het project werden geplaatst. De foto's kregen ook het projectnummer met voorvoegsel f als aanvraagnummer. Na bewerking bestaan de beschrijvingen uit: Projectnummer (vet gedrukt); Beschrijving van het project met datering (cursief gedrukt); Vermelding van de aard van de documenten en het aantal met het aanvraagnummer; Eventueel een toelichting of een verwijzing.

VOORBEELD 64 Project Woonhuis "Duynrose" aan de Pompstationweg in Scheveningen, in opdracht van T. Stokvis, in samenwerking met H. Fels, 1913. Documenten Aanvraagnummertekeningen: 64 Verwijzing: Voor de uitbreiding met garage en chauffeurswoning, zie project 119.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

SMITs2	SMIT.110448334 PERSONALIA Kopie van een curriculum vitae, met korte aantekeningen, z.jr.	1 omslag
SMITf1	Foto van Smits in zijn tuin, aan de N.W. zijde van de Kroft, 1925	1 foto

SMIT.110448335 BEROEPSPRAKTIJK

SMIT.110448338 ALGEMEEN

SMITs3

Werkenlijst met opgave van: datering; omschrijving van het project met vermelding van toponiem en opdrachtgever; werknummer, z.jr. 1 omslag

SMIT.110448339 PROJECTEN

SMIT.110448351

Woonhuis "de Elshorst" aan de Burgemeester De Texlaan 12 (voorheen Westerlaan) in Oosterduin in Aerdenhout (gemeente Bloemendaal), in opdracht van J.M. Domhoff en Kroon, in samenwerking met H. Fels, 1917 1 omslag

SMIT58

tekeningen
4 stuks

SMIT.110448352

Verbouwing van atelier "Domhoff" aan de Heerengracht 414 in Amsterdam, in samenwerking met H. Fels, 1919 1 omslag

SMIT59

tekeningen
6 stuks

SMIT.110448353

Woonhuis "De Kroft" aan de Burgemeester Den Texlaan 9 in Oosterduin in Aerdenhout, 1917, 1926 en 1955. 3 omslagen

Toelichting

Algemeen: Eigen woonhuis. In 1957 werd Van der Mandele de eigenaar van het pand.

SMIT62

Tekeningen: Woonhuis, 1917 (4 bladen); tuinhuisje, 1926 (2 bladen); uitbreiding van het perceel, in samenwerking met J. Lourijssen, 1955 (1 blad).
6 stuks

SMITf62

Foto's: Van huis met uitbreidingen, tuin en tekenhuisje.
14 stuks

SMITd62

Documentatie over de tuin.
1 omslag

SMIT.110448354

Woonhuis "Duyrose" aan de Pompstationweg in Scheveningen, in

-
- opdracht van T. Stokvis, in samenwerking met H. Fels,
1913. 1 omslag
Verwijzing: Voor de uitbreiding met garage en chauffeurswoning, zie project 119.
- SMIT64** tekeningen
3 stuks
- SMIT.110448355**
Verbouwing van een woonhuis aan de Kleine Houtweg 55 in
Haarlem, in opdracht van J. de Jong,
1920. 1 omslag
- SMIT69** tekeningen
2 stuks
- SMIT.110448356**
Verbouwing van woonhuis "Eykengaarde" aan de Burgemeester
Den Texlaan 17 in Aerdenhout,
1917. 1 omslag
- SMIT70** tekeningen
3 stuks
- SMIT.110448357**
Landhuisje aan de Noolseweg in Blaricum, in opdracht van A. de
Miranda, in samenwerking met H. Fels,
1919. 1 omslag
- SMIT71** tekeningen
2 stuks
- SMIT.110448358**
Woonhuis aan de Koninginnepuinweg in Park Duin en Daal in
Bloemendaal, in opdracht van KJ. Wijsman, in samenwerking met
H. Fels,
1918. 1 omslag
- SMIT72a** tekeningen
5 stuks, met 2 blauwdrukken
- SMIT.110448359**
Landhuis "Kismet" en uitbreiding van de garage, gelegen op de
hoek van de Vondellaan en de Juliana v. Stolberglaan in Park
Oosterduin in Aerdenhout, in opdracht van H.J. Wijsman, in
samenwerking met H. Fels,
1919-1920. 1 omslag
Verwijzing: Voor verbouw, zie project 103.
- SMIT72** tekeningen
4 stuks

SMIT.110448360

Landhuis aan de Amersfoortsestraatweg in Huizen, in opdracht van M. Fürst, 1920. 1 omslag

SMIT73 tekeningen
3 stuks

SMIT.110448361

Landhuis "de Ginkel" gelegen op voormalig landgoed "Oud-Crayloo" aan de Amersfoortsestraatweg in Huizen, in opdracht van E.J. van den Berg, 1920. 1 omslag

Toelichting: Betreft ook een situatietekening van twee landhuizen en twee woningen, meeondertekend door Van den Berg en Van Doorninck (zie project 75).

SMIT74 tekeningen
6 stuks

SMIT.110448362

Landhuis op voormalig landgoed "Oud-Crayloo" aan de Amersfoortsestraatweg in Huizen, onder andere in opdracht van J. P.L.G. van Doorninck en [onleesbaar], 1920, 1927. 1 omslag

Toelichting De tekeningen uit 1927 (4 bladen) betreffen een verbouwing, in samenwerking met C. van de Linde.

Verwijzing: Voor een situatietekening, zie project 74

SMIT75 tekeningen
10 stuks

SMIT.110448363

Garage met bovenwoning op voormalig landgoed "Oud-Crayloo" aan de Amersfoortsestraatweg in Huizen, 1920 1 omslag

Verwijzing: Voor een situatietekening, zie project 74.

SMITt1 tekeningen
2 stuks

SMIT.110448364

Aanbouw van villa "Surprise", gelegen op de hoek van de Nicolaas Beetslaan en de Aerdenhouts-duinweg in Aerdenhout, in opdracht van C.D.M. Boissevain, 1924. 1 omslag

SMIT76 tekening, 1 tekening

SMIT.110448365

Woonhuis aan de Burgemeester Den Texlaan in Oosterduin in Aerdenhout, in opdracht van F. van Leer, 1921 en 1929.

2 omslagen

Toelichting: In 1929 werd de latere aanbouw van de erker (1 blad) gerealiseerd.

SMIT78

tekeningen
5 stuks

SMITf78 foto, 1 foto

SMIT.110448366

Verbouwing van "Huize Grutto" aan de Boekenroodeweg 6 op het landgoed Mariënbosch in Aerdenhout, in opdracht van E. Leendeweer, 1920 en 1922.

1 omslag

SMIT79

tekeningen
3 stuks

SMIT.110448368

Landhuis "De Relle" aan de Boekenroodeweg in Aerdenhout, in opdracht van Van Rossum, 1921.

1 omslag

Verwijzing: Voor de verbouwing in 1937, zie project 173.

SMIT80

tekeningen
3 stuks

SMIT.110448369

Landhuisje en tuinhuisje aan de Van Hengellaan in Hilversum, in opdracht van Van Leer, 1922-1923.

1 omslag

SMIT81

tekeningen
5 stuks

SMIT.110448370

Verbouwing landhuis "De Oenk" in Wassenaar, in opdracht van H.G. Pander 1923-1924 en 1926 .

1 omslag

Toelichting: De tweede verbouwing, 1926 (1 blad) .

SMIT85

tekeningen
5 stuks

SMIT.110448371

Bouw en verbouw van woonhuis "De Spranck" aan de Tapijtweg 1 op de hoek van de Klatteweg in Den Haag, in opdracht van A. Philips, in samenwerking met H. Fels,

- 1913 en 1924. 1 omslag
 Toelichting: Alleen bij de bouw werkte Smits samen met Fels.
 De verbouw in 1924 betrof een aanbouw en een wijziging van stalruimte in
 mangelkamer (12 bladen).
- SMIT87** tekeningen
 18 stuks
- SMIT.110448372**
 Bouw en uitbreiding van een schoolgebouw aan de Mr.
 Enschedeweg op de hoek van de Bentveldsduinweg in Aerdenhout,
 in opdracht van Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld,
 1924 en z.j. 1 omslag
 Toelichting: Bij de uitbreiding werkte Smits samen met Van der Linde, z.j. (1
 blad).
- SMIT88** tekeningen
 5 stuks
- SMIT.110448373**
 Verenigingsgebouwtje met woning voor de religieuze kring aan de
 Eikenlaan in Aerdenhout,
 1924 2 omslagen
- SMIT88a tekening, 1 tekening
 SMITf88a foto, 1 foto
- SMIT.110448374**
 Nederlands Hervormde kerk in Halfweg,
 1924 1 omslag
- SMIT89** tekeningen
 3 stuks
- SMIT.110448375**
 Woonhuis "Poelduyne" en tuin aan de Burgemeester Den Texlaan
 10 in Oosterduin in Aerdenhout, in opdracht van J.M. Wels en C.
 Schleicher,
 1924 1 omslag
 Verwijzing: Voor de verbouw in 1937, zie project 177.
- SMIT90** tekeningen
 3 stuks
- SMIT.110448376**
 Bouw en verbouw van een woonhuis, gelegen op landgoed "Bosch
 en Hoven" aan de Crayennestersingel in Heemstede, in opdracht
 van R. de Voogd - De Vogel,
 1924 en 1955. 1 omslag
 Toelichting: Bij de verbouwing werkte Smits samen met J. Lourijssen, 1955 (1
 blad).

SMIT91 tekeningen
3 stuks

SMIT.110448377

Flatgebouw aan het Toernooiveld, op de hoek van de Lange Vijverberg en de Hooge Nieuwstraat in Den Haag, 1926.

1 omslag

Verwijzing: Voor de uitbreiding, zie project 118.

SMIT92 tekeningen
7 stuks

SMIT.110448378

Woon-, tuinhuis, tuinmanswoning en garage "De Palm" aan de Boekenroode-weg in Aerdenhout, in opdracht van H. Hagemeyer, 1926, 1927, 1931 en z.j.

1 omslag

Toelichting: Bij de bouw van het tuinhuis (1927, 1 blad) en de tuinmanswoning (1931, 1 blad) werkte Smits samen met Van de Linde. De tekeningen van de garage zijn ongedateerd (2 bladen).

SMIT93 tekeningen
7 stuks

SMIT.110448379

Verbouwing van een woonhuis aan de Koningslaan 1 in Amsterdam, in opdracht van G.J. Lind,

1927

1 omslag

SMITf96 foto, 1 foto

Toelichting: Fotograaf: J. van Dijk, Amsterdam.

SMIT.110448381

Synagoge met bijgebouwen aan de Prinsestraat in Enschede, in opdracht van de Nieuwe Israëlitische Begraafplaats, ontworpen in 1919 door K.P.C. de Bazel en uitgevoerd door Smits i.s.m. C. van de Linde,

1927-1928.

1 omslag

Verwijzing: Voor het ontwerp van de synagoge door De Bazel in 1919, zie Bazel-archief (BAZE, aanv. nr.1072). Voor verbouwingen, zie project 115 en 300.

SMIT97 tekeningen
7 stuks

SMIT.110448382

Bouw en verbouwingen van zomerhuis "De Witte Hoeve" aan de Burgemeester Den Texlaan in Park Oosterduin in Aerdenhout, in opdracht van freule Wegener-Kattenburg, 1927, 1935 en 1946.

1 omslag

Toelichting: De verbouwing in 1935 (1 blad) i.s.m. Van de Linde. In 1946 werd de dienstvleugel uitgebreid (1 blad).

SMIT99 tekeningen
 5 stuks

SMIT.110448383

Woonhuis aan de Rembrandtlaan in Enschede, in opdracht van J.H. Roozendaal, in samenwerking met C. van de Linde, 1928. 1 omslag

SMIT100 tekeningen
 3 stuks

SMIT.110448419

Clubgebouw, tennishuisje en bijgebouw, op de Golf-course in Zandvoort, in opdracht van de Kennemer Golfclub, in samenwerking met C. van de Linde, 1927-1928 2 omslagen

SMIT101 tekeningen
 5 stuks

SMITf101 foto, 1 foto

SMIT.110448420

Woonhuis aan de Isaac da Costalaan in Bussum, in opdracht van Wolff, in samenwerking met C. van de Linde, 1927 1 omslag

SMIT102 tekeningen
 3 stuks

SMIT.110448421

Verbouwing van landhuis "Kismet" aan de Vondellaan op de hoek van de Juliana van Stolberglaan in Park Oosterduin in Aerdenhout, in opdracht van E. Crone, 1927 1 omslag

Verwijzing: Voor de bouw, zie project 72.

SMIT103 tekeningen
 5 stuks

SMIT.110448422

Woonhuis aan de Burgemeester Den Texlaan 17 in Aerdenhout, in opdracht van Strijbis, 1927 1 omslag

SMIT108 tekeningen
 6 stuks

SMIT.110448423

Garage aan de Bisschopstraat en vier woonhuizen aan de Emmastraat in Enschede, in opdracht van A.H. Menko, in samenwerking met C. van de Linde, 1928.

1 omslag

Toelichting: Voor het ontwerp van het woonhuis van Menko in Enschede door De Bazel, zie Bazel-archief (BAZE, aanvr. nr. 976-1000). Het ontwerp is na de dood van De Bazel uitgevoerd door Smits.

SMIT111 tekeningen
4 stuks

SMIT.110448424

Gebouwtje voor ceremonieën en ommuring van de begraafplaats aan de Kneedweg in Enschede, in opdracht van de Nieuwe Israëlitische Begraafplaats, in samenwerking met C. van de Linde, 1927-1928.

1 omslag

Verwijzing: Voor de bouw van de synagoge, zie project 97.

Voor de verbouw van de synagoge, zie project 300.

SMIT115 tekeningen
4 stuks

SMIT.110448425

Landhuis aan de Koekoekslaan in Wassenaar, in opdracht van J.J. Hasselbach, 1929.

1 omslag

SMIT116 tekeningen
6 stuks

SMIT.110448426

Uitbreiding flatgebouw aan de Lange Vijverberg en de Hooge Nieuwstraat in Den Haag, in opdracht van Levensverzekeringsmaatschappij "Oude Haagsche van 1836", in samenwerking met C. van de Linde., 1929

1 omslag

Verwijzing: Voor de bouw, zie project 92.

SMIT118 tekeningen
11 stuks

SMIT.110448427

Garage met chauffeurswoning bij 'Huize Duynrose' aan de Tapijtweg in [Scheveningen] Den Haag, in opdracht van E.J. Hartog, in samenwerking met C. van de Linde, 1929

1 omslag

Verwijzing: Voor de bouw van het woonhuis, zie project 64.

SMIT119 tekeningen
2 stuks

SMIT.110448428

Woonhuis aan de Groene Wetering in Kralingen, Rotterdam, in opdracht van H.C. Hintzen, in samenwerking met C. van de Linde, 1929 1 omslag

SMIT122 tekeningen
6 stuks

SMIT.110448429

Landhuis 'De Ransuil', garage met woning aan de Leeuweriklaan 12 in Aerdenhout, in opdracht van M. de Kadt, in samenwerking met C. van de Linde, 1929 en 1957. 2 omslagen

Toelichting: In 1957 is het raam van het landhuis gewijzigd (1 blad); deze verbouwing is door J. Lourijssen uitgevoerd.

Verwijzing: Ook in het archief van de Tentoonstellingsraad voor Bouwkunst en Verwante Kunsten bevindt zich een foto van dit landhuis (zie: TENT, 154).

SMIT123 tekeningen
7 stuks

SMITf123 foto, 1 foto

SMIT.110448483

Landhuis aan de Bachlaan in Hilversum, in opdracht van J.L. Bool, in samenwerking met C. van de Linde, 1930 2 omslagen

SMIT125 tekeningen
3 stuks

SMITf125 foto's
2 stuks

SMIT.110448430

Landhuis aan de Guurtjeslaan in Bergen (NH), in opdracht van J.C. Dekker-Maathuis, in samenwerking met C. van de Linde, 1930. 1 omslag

SMITt2 tekeningen
2 stuks

SMIT.110448431

Landhuis aan de Bentveldsduinweg en de Zwarte weg in Aerdenhout, in opdracht van P. van de Water, in samenwerking met C. van de Linde, 1931. 1 omslag

SMIT131 tekeningen
4 stuks

SMIT.110448432

Woning jachtopziener aan de Zeeweg in Bloemendaal, in samenwerking met C. van de Linde, 1931.

1 omslag

Verwijzing: In het tentoonstellingsmateriaal van "Nederland bouwt in baksteen" bevindt zich een foto van deze woning (TBAK, 385).

SMIT132 tekeningen
2 stuks

SMIT.110448433

Verbouwing landhuis "De Den" en bouw van een garage en woonhuis aan de Prinsessenlaan en de Kastanjelaan in Bergen (NH), in opdracht van G.P.L. Dekker Duyvis, in samenwerking met C. van de Linde,

1932

1 omslag

SMIT135 tekeningen
2 stuks

SMIT.110448436

(Ver)bouw(ingen) op landgoed "Backershagen" in Wassenaar, in opdracht van A. Hartog, in samenwerking met C. van de Linde, 1933

1 omslag

SMIT137 tekeningen. Betreft: verbouw woonhuis (8 bladen); verbouw dienstgebouw (2 bladen); plan voor woning (1 blad); stal, garage met bovenwoning (3 bladen); plantenkas (1 blad).
15 stuks

SMIT.110448437

Woonhuis aan de Zuidlaan in Bentveld (Bloemendaal), in opdracht van S. Posthuma, in samenwerking met C. van de Linde, 1933

1 omslag

SMIT138 tekeningen
5 stuks

SMIT.110448438

Woonhuis in Noordwijk aan Zee, in opdracht van Möller, in samenwerking met C. van de Linde.

1933

1 omslag

SMITf142 foto, 1 foto

SMIT.110448439

Landhuis aan de Boekenroodeweg in Aerdenhout, in opdracht van aannemer Joustra, in samenwerking met C. van de Linde,

-
- SMIT144** 1934.
tekeningen
4 stuks 1 omslag
- SMIT.110448440**
Zomervilla "Trapholt" in Kolding (Denemarken), in opdracht van
Lind, in samenwerking met C. van de Linde,
1936 2 omslagen
- SMIT148** tekeningen
3 stuks
- SMITd148** Foto van de villa, gemaakt door W.J. van Heuvel in 1992, met een
begeleidende brief.
1 omslag
- SMIT.110448497**
Verbouw van het kantoor aan de Zuiderhagen in Enschede, in
opdracht van N.J. Menko, in samenwerking met C. van der Linde,
1935 1 omslag
- SMIT150** tekeningen
2 stuks
- SMIT.110448442**
Woonhuis aan de Bellamylaan in Aerdenhout, in opdracht van J.C.
Simon van Leeuwen, in samenwerking met C. van de Linde,
1935 en 1938. 1 omslag
Toelichting: In 1938 betreft het een verbouwing (2 bladen).
- SMIT151** tekeningen
4 stuks
- SMIT.110448444**
Woonhuis aan de Boekenroodeweg 83 in Aerdenhout, in opdracht
van L. Koene, in samenwerking met C. van de Linde,
1935 en 1938. 1 omslag
Toelichting: In 1938 werd het huis verbouwd (2 bladen).
- SMIT157** tekeningen
4 stuks
- SMIT.110448445**
Woonhuis aan de Ruysdaelweg in Bloemendaal, in opdracht van
J.P.A. van Scherpenberg, in samenwerking met C. van de Linde,
1936. 1 omslag
- SMIT162** tekeningen
2 stuks

SMIT.110448446

Landhuis aan de Nieuwe Blaricummerweg op de hoek van de Beukenlaan 'Craayloo' in Huizen, in opdracht van T.J. van Holkema, in samenwerking met C. van de Linde, 1936. 2 omslagen

SMIT164 tekeningen
2 stuks

SMITf164 foto, 1 foto

SMIT.110448447

Verbouwing tuinmanswoning en aanbouw chauffeurswoning in "Eikenrode" in Wassenaar, in opdracht van A.A. Reepmaker, in samenwerking met C. van de Linde, 1937. 1 omslag

SMIT165 tekeningen
3 stuks

SMIT.110448449

(Ver)bouw(ingen) van landhuis 'Hagheweyde' aan de Heerenweg in Warmond, in opdracht van Menten, 1947-1948. 1 omslag

SMIT166 tekeningen. Betreft: splitsing in twee woongedeelten (12 bladen); bouw van twee slaapkamers met doucheruimte op de zolder van het gebouwtje voor centrale verwarming en tuingereedschappen (1 blad); bouw van berg- en wasschuur (2 bladen); bouw dubbele woning (2 bladen).
17 stuks

SMIT.110448451

Landhuis "De Beek" aan de Kleverlaan en de Bloemendaalscheweg in Bloemendaal, in opdracht van Wilson, in samenwerking met C. van de Linde, 1937. 1 omslag

SMIT171 tekeningen
5 stuks

SMIT.110448452

Landhuis aan de Zwarteweg op de hoek van de Enschedeweg in Aerdenhout, in opdracht van A.C. Hijmans, in samenwerking met C. van de Linde, 1937. 1 omslag

SMIT172 tekeningen
2 stuks

SMIT.110448453

Verbouwing van "De Relle" aan de Boekenroodeweg in Aerdenhout, in opdracht van Boissevain, in samenwerking met C. van de Linde, 1937. 1 omslag

Verwijzing: Voor de bouw in 1921, zie project 80.

SMIT173 tekeningen
3 stuks

SMIT.110448454

Landhuis "De Woesteng" aan de Bentveldseweg in Aerdenhout, in opdracht van J. van Luden, in samenwerking met C. van de Linde, 1937-1938. 1 omslag

Toelichting: Onder meer constructieberekeningen.

SMIT176 tekeningen
10 stuks

SMIT.110448455

Verbouwing landhuis "Poelduyne" en bouw van een garage aan de Burgemeester Den Texlaan 10 in Aerdenhout, in opdracht van W. Smidt van Gelder, in samenwerking met C. van de Linde, 1937 1 omslag

Verwijzing: Voor de bouw in 1924, zie project 90.

SMIT177 tekeningen
4 stuks

SMIT.110448456

Woonhuis aan de Diepenbrockstraat in Amsterdam, in opdracht van M. Taudin Chabot, 1938. 2 omslagen

Toelichting: Fotograaf: J. van Dijk, Amsterdam.

SMIT179 tekeningen
6 stuks

SMITf179 foto, 1 foto

SMIT.110448457

Landhuis aan de Amersfoortsche straatweg op de hoek van de Blaricummerweg in Huizen, in opdracht van Loeber, 1938. 1 omslag

SMIT183 tekeningen
4 stuks

SMIT.110448458

-
- Landhuis "De Heidepol" met toebehoren aan de Koningsweg in Arnhem, in opdracht van Van Eyck, 1939. 1 omslag
- SMIT188** tekeningen
13 stuks
- SMIT.110448459**
- Verbouw woonhuis aan de Middenweg 96 in Amsterdam, in opdracht van Wachinger, 1939. 1 omslag
- SMIT191** tekeningen
5 stuks
- SMIT.110448460**
- Verbouw woonhuis en bouw van tuinhuisje aan de Van Lennepweg in Aerdenhout, in opdracht van A.M.H. Strack van Schijndel, 1940-1941. 1 omslag
- SMIT193** tekeningen
4 stuks
- SMIT.110448462**
- Woonhuis, buurtschap "Apenhuizen" in Diepenveen, in opdracht van Wilmink, niet uitgevoerd, 1940. 1 omslag
- SMIT195** tekening, 1 tekening
- SMIT.110448463**
- Herinrichting terrein in Aerdenhout na wijziging perceelgrens tussen twee percelen (nummer 4 en 6, op een van beide staat landhuis "De Pelicaen"), met een ontwerp voor de voortuin van nr. 6 en een nieuw te bouwen garage op de gewijzigde perceelgrens, 1945. 1 omslag
- SMITt3** tekeningen
4 stuks
- SMIT.110448464**
- Herbouw van landhuis "Zonnewende", bouw poorthuisjes en wijziging van de dienstvleugel, gelegen aan de Tilburgseweg in Moergestel, 1937, 1946 en 1957. 2 omslagen
- Toelichting: De poorthuisjes werden in 1946 ontworpen (2 bladen); de wijziging van de dienstvleugel in 1957 (2 bladen), in samenwerking met J. Lourijssen, die het na de dood van Smits uitvoerde.
- SMIT211** tekeningen
7 stuks

SMITf211 foto, 1 stuk

SMIT.110448465

Herbouw en verbouwingen van het gebouwencomplex (wederopbouw kassen, bakken en bergplaatsen; bouw van een schuur en kantoor) aan de Zandvoorterweg en Zandvoortschelaan in Aerdenhout, in opdracht van de firma Van Empelen en Van Dijk, 1945-1947. 1 omslag

SMIT212 tekeningen
3 stuks

SMIT.110448466

Verbouw van woonhuis aan de Vijverweg 10 in Bloemendaal, in opdracht van J. Blankevoort, 1948. 1 omslag

SMIT230 tekeningen
1 stuk

SMIT.110448467

Verbouw synagoge en bouw rusthuis voor bejaarden aan de Prinsestraat in Enschede, uitgevoerd door Lourijssen, 1958. 1 omslag

SMIT300 tekeningen
1 stuk
Verwijzing: Voor de bouw van de synagoge, zie project 97.

SMITf2 *SMIT.110448340 NIET GEÏDENTIFICEERDE PROJECTEN*

Foto's van woonhuizen, villa's en een interieur van een kerk, z.jr. 4 foto's
Toelichting: Van een foto is de fotograaf bekend: E.M. van Ojen.

- SMITs4** SMIT.110448336 DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR SMITS
Artikel, getiteld: "De tuin zonder het grind", door T. Cool, in: Buiten,
26ste jrg. 1932, nr. 11.
1932 1 omslag
Toelichting: Artikel over een tuin ontworpen door Smits.

SMITs1 SMIT.110448337 DOCUMENTATIE VERZAMELD DOOR NAI
Voorlopige inventaris van het archief van A.P. Smits, door W.
Bloemink,
1992. 1 omslag